

Temahefte

PSYKIATRI (VOP)

Kliniske læringsmål med utdypende tekst til læringsmålene og nasjonalt anbefalte læringsaktiviteter (kurs og prosedyrelister)

Elisabeth Arntzen
Prosjektleder LIS-prosjektet
Versjon 1.0 (25.11.18)

1
2
3

Innhold

INNLEDNING	2
KLINISKE LÆRINGSMÅL – PSYKIATRI (VOP)	4
PROSEDYRELISTE	20
KURS	20
VEDLEGG 1: STRUKTUR I KOMPETANSEPORTALEN/DOSSIER	21

Innledning

Dette dokumentet gir oversikt over de kliniske læringsmålene for spesialiteten «Psykiatri (VOP)».

Hensikt:	Bidra til at leger som skal gjennomføre spesialistutdanning innen «Psykiatri (VOP)» har oversikt og kunnskap om: <ul style="list-style-type: none"> ✓ Innholdet i læringsmålene for spesialiteten, inkl utdypende tekst ✓ Hvilke nasjonale kurs som skal gjennomføres i løpet av utdanningen ✓ Hvilke prosedyrer som skal gjennomføres nasjonalt for alle LIS
Målgruppe:	Leger i spesialisering (LIS), supervisør, veileder og leder innen fagområdet

I tillegg til nasjonalt anbefalte kurs og prosedyrer, vil det kunne være lokale læringsaktiviteter innenfor klinisk praksis, internundervisning, lokale kurs, gruppeveiledning, veiledning, simulering, ferdighetstrening mv som LIS også må utføre før læringsmålet kan godkjennes.

Felles for alle spesialiteter er at LIS også må få godkjent læringsmål innen områder som: Etikk, forskningsforståelse, kommunikasjon, kunnskapshåndtering, kvalitet og pasientsikkerhet, lovverk, pasient- og pårørende opplæring, samhandling, systemforståelse, organisasjonsutvikling og ledelse. Disse læringsmålene kalles felles kompetansemål (FKM). Se temahefte: [«Felles kompetansemål \(FKM\)»](#)

I spesialistforskriftens § 2 fremgår det at:

«Spesialistutdanningen for leger omfatter praktisk tjeneste, teoretisk undervisning og andre læringsaktiviteter i minst seks og et halvt år etter tildelt autorisasjon eller lisens. Utdanningens første del består av klinisk praksis i tolv måneder i spesialisthelsetjenesten og deretter seks måneder i den kommunale helse- og omsorgstjenesten. Utdanningens andre del omfatter læringsaktiviteter som skal gi felles kunnskap for noen av spesialitetene. Utdanningens tredje del omfatter spesialitetsspesifikke læringsaktiviteter for hver enkelt spesialitet, enten direkte etter første del eller etter andre del».

LIS som utdanner seg i spesialiteter som inneholder del 2 innen kirurgi eller indremedisin, må ikke ha oppnådd alle læringsmål i del 2 før de kan begynne med læringsmål i del 3. Læringsmål for del 2 og del 3 tas i en hensiktsmessig og forsvarlig rekkefølge.

For mer informasjon vises det til «Felles nettsted for spesialisthelsetjenesten»

<https://spesialisthelsetjenesten.no/lis>

Kompetansenivå

Tabellen viser hvilke formuleringer som er brukt for å beskrive de ulike kompetansenivåene.

Kompetansenivå	Kunnskap	Ferdigheter
Laveste kompetansenivå	Ha kjennskap til Kjenne til	Ha kjennskap til Kjenne til
Mellomste kompetansenivå	Ha kunnskap om	Under supervisjon kunne utføre/ anvende/håndtere osv
Høyeste kompetansenivå	Ha god kunnskap om	Beherske Selvstendig kunne utføre/ anvende/håndtere osv

Merk spesielt: For å beskrive høyeste ferdighetsnivå er både verbet «beherske» og formuleringen «selvstendig kunne» benyttet. (Kilde: Helsedirektoratet)

Definisjoner

- **Læringsmål:** Med læringsmål menes hva en legespesialist skal forstå, kunne eller være i stand til å utføre (spesialistforskriften §2). Læringsmålene definerer samlet basiskompetanse for spesialiteten, og er forskriftfestet.
- **Utdypende tekst:** Utdypende tekst er inkludert fra Helsedirektoratet for læringsmål der det kan være behov for en nærmere presisering eller eksemplifisering av læringsmålets innhold.
- **Læringsaktivitet:** En læringsaktivitet er en definert avgrenset aktivitet (teoretisk eller praktisk) med et intendert læringsutbytte. En læringsaktivitet sier hva LIS skal gjøre i praksis, omfang/arbeidsmengde, type kurs etc.

Kliniske læringsmål – Psykiatri (VOP)

LM ID	TEMA/OMRÅDE	KORT TEKST	LÆRINGSMÅL (jf spesialistforskriftens vedlegg 2)	UTDYPENDE TEKST TIL LM
VOP	001	Generell klinisk kompetanse innen ulike tjenesteområder	Kommunikasjon pasient og pårørende	Selvstendig kunne møte alle pasienter og pårørende respektfullt og fordomsfritt, herunder tilpasse kommunikasjon til situasjon og pasientens forståelsesramme og forutsetninger, skape god relasjon og etablere terapeutisk allianse som grunnlag for videre behandling.
VOP	002	Generell klinisk kompetanse innen ulike tjenesteområder	Mottak - akuttpsykiatriske pasienter	Selvstendig kunne motta akuttpsykiatriske pasienter i en lukket akuttavdeling, vurdere/diagnostisere, iverksette umiddelbare tiltak og behandling, og i dette sikre pasientens samvalg.
VOP	003	Generell klinisk kompetanse innen ulike tjenesteområder	Akutfase - døgnerbehandling og rapportering	Selvstendig kunne gjennomføre døgnerbehandling i lukket døgnerpost av pasienter i akutfase, og deretter sammenfatte og videreformidle relevant informasjon for videre behandling av pasienter. I dette sikre pasientens samvalg.
VOP	004	Generell klinisk kompetanse innen ulike tjenesteområder	Motta, utrede, diagnostisere, planlegge, gjennomføre, avslutte, rapportere, samvalg	Selvstendig kunne motta, utrede, diagnostisere, planlegge, gjennomføre, avslutte, sammenfatte og videreformidle relevant informasjon for videre behandling av pasienter i allmenpsykiatrisk poliklinikk. I dette sikre pasientens samvalg.

1

LM ID		TEMA/OMRÅDE	KORT TEKST	LÆRINGSMÅL (jf spesialistforskriftens vedlegg 2)	UTDYPENDE TEKST TIL LM
VOP	005	Generell klinisk kompetanse innen ulike tjenesteområder	Tilsyn - pasient i somatisk avdeling	Selvstendig kunne gjennomføre tilsyn på pasienter innlagt på somatisk avdeling, vurdere pasientens psykiske helse, inkludert somatiske faktorer og deres betydning for psykiatrisk problemstilling, foreslå tiltak og gi tilbakemelding til henviser.	
VOP	006	Generell klinisk kompetanse innen ulike tjenesteområder	Personlighetstrekk - somatisk og psykiatrisk samsykelighet	Ha kunnskap om hvordan personlighetstrekk og somatisk og psykiatrisk samsykelighet påvirker og utfordrer utredning, diagnostisering og behandling.	
VOP	007	Diagnostikk	Intervjuverktøy	Selvstendig kunne anvende relevante og strukturerte diagnostiske intervju-verktøy.	Eksempler på slike verktøy er SCID I, SCID II, MINI, Cultural Formulation Interview (CFI)
VOP	008	Diagnostikk	Kartleggingsverktøy - psykometriske	Selvstendig kunne anvende relevante psykometriske kartleggingsverktøy.	Eksempler på slike verktøy GAF, MADRS, BDI, YMRS, AUDIT, DUDIT, PANSS; CDSS, MMS og Klokketesten
VOP	009	Diagnostikk	MR - CT - EEG	Selvstendig kunne vurdere indikasjon for henvisning til og forstå klinisk betydning av MR caput, CT caput og EEG.	
VOP	010	Diagnostikk	Nevropsykologisk utredning	Ha kunnskap om nevropsykologisk utredning og kunne anvende testresultat som ledd i utredning, behandling og oppfølging.	Eksempelvis MMPI, WAIS og andre nevrokognitive tester

LM ID		TEMA/OMRÅDE	KORT TEKST	LÆRINGSMÅL (jf spesialistforskriftens vedlegg 2)	UTDYPENDE TEKST TIL LM
VOP	011	Diagnostikk	Psykologiske spesialundersøkelser	Ha kunnskap om psykologiske spesialundersøkelser/tester og kunne anvende resultatene i behandlingsforløp.	
VOP	012	Somatisk differensialdiagnostikk	Somatisk undersøkelse	Selvstendig kunne vurdere somatisk undersøkelse og differensialdiagnostikk hos pasienter henvist til psykisk helsevern.	
VOP	013	Somatisk differensialdiagnostikk	Somatisk behandling - komorbiditet	Selvstendig kunne følge opp igangsatt somatisk behandling og ivareta komorbiditetsproblematikk hos pasienter i psykisk helsevern.	
VOP	014	Somatisk differensialdiagnostikk	Somatiske helseutfordringer - livsstilsintervensjoner	Ha kunnskap om, forstå konsekvensen av og selvstendig kunne håndtere somatiske helseutfordringer for pasienter med spesifikke psykiske lidelser, samt tilby relevante livsstilsintervensjoner.	Særlig fysisk inaktivitet, røyking, kosthold og alkoholbruk.
VOP	015	Biologisk behandling av psykiske lidelser	Medikamentell behandling - samvalg	Ha god kunnskap om medikamentell behandling av psykiske lidelser, herunder virkning, effekt, bivirkninger, interaksjoner, gjeldende retningslinjer og behandlingsmonitorering. Selvstendig kunne håndtere og utføre slik behandling, og i dette sikre pasientens samvalg.	Innebærer å beherske psykofarmakologisk behandling av alle psykiske lidelser

LM ID		TEMA/OMRÅDE	KORT TEKST	LÆRINGSMÅL (jf spesialistforskriftens vedlegg 2)	UTDYPENDE TEKST TIL LM
VOP	016	Biologisk behandling av psykiske lidelser	ECT - samvalg	Selvstendig kunne utrede behov for, tilrettelegge for og utføre elektrostimulerende behandling (ECT), og i dette sikre pasientens samvalg. Selvstendig kunne monitorere effekt og bivirkninger.	
VOP	017	Biologisk behandling av psykiske lidelser	Biologiske metoder	Ha kjennskap til andre biologiske metoder.	Eksempelvis lysbehandling og nervus vagus-stimulering (NVT)
VOP	018	Psykotераapeutisk behandling	Psykotераapeutisk behandling - prosessen (P)	Ha god kunnskap om og beherske basale elementer i lege-pasient-forholdets dynamikk, rasjonelle og irrasjonelle sider av forholdet og hvordan tidligere relasjonelle- og andre livserfaringer påvirker forholdet. Selvstendig kunne bruke denne dynamikken diagnostisk og terapeutisk.	Viser til anbefalte prosedyrer (Psykotераpiveiledning).
VOP	019	Psykotераapeutisk behandling	Psykotераapeutiske prosessen - Veiledningsprosessen (P)	Beherske basale ferdigheter i systematisk psykotераapeutisk samtalebehandling av ulike pasienter over kortere og lengre tid, og forstå den psykotераapeutiske prosessen og veiledningsprosessen.	Oppnåelse av basale ferdigheter i systematisk psykotераapeutisk samtalebehandling og forståelse av den psykotераapeutiske prosessen og veiledningsprosessen gjennom systematisk regelmessig psykotераpiveiledning. Viser til anbefalte prosedyrer (Psykotераpiveiledning).

LM ID		TEMA/OMRÅDE	KORT TEKST	LÆRINGSMÅL (jf spesialistforskriftens vedlegg 2)	UTDYPENDE TEKST TIL LM
VOP	020	Psykotераapeutisk behandling	Psykotераapeutiske metoder	Ha god kunnskap om det teoretiske grunnlaget for de mest anvendte psykotераapeutiske metoder i individuell-, gruppe- og familiebehandling, herunder psykodynamiske, kognitive og gruppeterapeutiske metoder.	
VOP	021	Psykotераapeutisk behandling	Psykotераapeutiske metoder (P)	Selvstendig kunne anvende elementer og intervensjoner fra minst to anerkjente spesifikke psykotераapimetoder, herunder selvstendig kunne vurdere indikasjon for psykotераapi ved ulike lidelser.	Psykotераapiutdanningen oppnås gjennom systematisk psykotераpiveiledning innenfor de aktuelle metodene. Eksempler på aktuelle metoder er psykodynamisk orientert psykotераapi, gruppepsykotераapi, kognitive terapiformer. Viser til anbefalte prosedyrer (Psykotераpiveiledning).
VOP	022	Psykotераapeutisk behandling	Psykoedukative metoder	Selvstendig kunne benytte psykoedukative metoder overfor pasienter og pårørende.	
VOP	023	Sosiale behandlingstiltak	Sosiale forhold - sykdomsforløp og anamnese	Ha god kunnskap om betydningen av sosiale forhold for sykdomsforløp (forebygging, behandling og rehabilitering), og kunne oppta relevant sosial anamnese inkludert sosioøkonomiske forhold, familie og nettverk.	
VOP	024	Sosiale behandlingstiltak	Sosiale intervensjoner - samhandling	Ha kjennskap til og kunne ta initiativ til nødvendige sosiale intervensjoner og bidra til samhandling med andre helse- og sosialinstanser, herunder primær helse- og sosialtjeneste, arbeid, bolig, utdanning, barnevern og politi.	

LM ID		TEMA/OMRÅDE	KORT TEKST	LÆRINGSMÅL (jf spesialistforskriftens vedlegg 2)	UTDYPENDE TEKST TIL LM
VOP	025	Sosiale behandlingstiltak	Ambulante arbeidsmetoder	Ha god kunnskap om ambulante arbeidsmetoder, fordeler og utfordringer ved å møte pasienter på deres arenaer.	
VOP	026	Spesifikk klinisk kompetanse	Psykoselidelser - samvalg	Selvstendig kunne utrede, diagnostisere og behandle psykoselidelse, og i dette sikre pasientens samvalg.	
VOP	027	Spesifikk klinisk kompetanse	Psykoselidelser - nysyke - samvalg	Selvstendig kunne utrede, diagnostisere og behandle nysyke med mistenkt psykoselidelse, og i dette sikre pasientens samvalg.	
VOP	028	Spesifikk klinisk kompetanse	Psykoselidelser - rehabilitering - samvalg	Selvstendig kunne ta ansvar for og bidra til aktiv rehabilitering av pasienter med psykoselidelser, og i dette sikre pasientens samvalg.	
VOP	029	Spesifikk klinisk kompetanse	Psykoselidelser - rusutløst - samvalg	Selvstendig kunne utrede, diagnostisere og behandle pasienter med rusutløste psykoser, og i dette sikre pasientens samvalg.	
VOP	030	Spesifikk klinisk kompetanse	Affektive symptomer - bipolar lidelse	Selvstendig kunne utrede, diagnostisere og behandle pasienter med affektive symptomer som gir mistanke om bipolar lidelse.	
VOP	031	Spesifikk klinisk kompetanse	Affektiv lidelse m/ psykose - samvalg	Selvstendig kunne utrede, diagnostisere og behandle pasienter med alvorlig affektiv lidelse med psykose, og i dette sikre pasientens samvalg.	

LM ID		TEMA/OMRÅDE	KORT TEKST	LÆRINGSMÅL (jf spesialistforskriftens vedlegg 2)	UTDYPENDE TEKST TIL LM
VOP	032	Spesifikk klinisk kompetanse	Depresjoner - samvalg	Selvstendig kunne utrede, diagnostisere og behandle pasienter med depresjon, og i dette sikre pasientens samvalg.	
VOP	033	Spesifikk klinisk kompetanse	Personlighetsforstyrrelser - samvalg	Selvstendig kunne utrede, diagnostisere og behandle pasienter med personlighetsforstyrrelser i alle faser av behandlingsforløpet, og i dette sikre pasientens samvalg.	Eksempler på faser i behandlingsforløpet: akutte kriser hos pasienter med emosjonelt ustabil personlighetsforstyrrelse, faser med suicidalitet, stabiliseringsfaser, oppfølging over tid.
VOP	034	Spesifikk klinisk kompetanse	Angst- og tvangslidelser - samvalg	Selvstendig kunne utrede, diagnostisere og behandle pasienter med angstlidelser, og i dette sikre pasientens samvalg.	
VOP	035	Spesifikk klinisk kompetanse	Stress- og traumerelaterte lidelser - samvalg	Selvstendig kunne utrede, diagnostisere og behandle pasienter med stress- og traumerelaterte lidelser, og i dette sikre pasientens samvalg.	
VOP	036	Spesifikk klinisk kompetanse	Somatoforme lidelser	Ha kunnskap om utredning, diagnostisering og behandling av pasienter med somatoforme lidelser.	
VOP	037	Spesifikk klinisk kompetanse	Tvangslidelser - samvalg	Selvstendig kunne utrede, diagnostisere og behandle pasienter med tvangslidelser, og i dette sikre pasientens samvalg.	

LM ID		TEMA/OMRÅDE	KORT TEKST	LÆRINGSMÅL (jf spesialistforskriftens vedlegg 2)	UTDYPENDE TEKST TIL LM
VOP	038	Spesifikk klinisk kompetanse	Spiseforstyrrelser - samvalg	Selvstendig kunne utrede, diagnostisere og behandle pasienter med spiseforstyrrelser, og i dette sikre pasientens samvalg.	
VOP	039	Spesifikk klinisk kompetanse	ADHD - samvalg	Selvstendig kunne utrede, diagnostisere og behandle voksne pasienter med ADHD, og i dette sikre pasientens samvalg.	
VOP	040	Spesifikk klinisk kompetanse	Utviklingsforstyrrelser - samvalg	Selvstendig kunne utrede, diagnostisere og behandle utviklingsforstyrrelser hos voksne pasienter, og i dette sikre pasientens samvalg.	
VOP	041	Spesifikk klinisk kompetanse	Psykisk utviklingshemming - psykiske lidelser	Ha kjennskap til psykiske lidelser hos voksne pasienter med psykisk utviklingshemming.	
VOP	042	Spesifikk klinisk kompetanse	Demens - samvalg	Under supervisjon kunne utrede, diagnostisere og behandle pasienter med demens, og i dette sikre pasientens samvalg.	
VOP	043	Spesifikk klinisk kompetanse	Alderspsykiatriske tilstander - angst, psykose, depresjon - samvalg	Under supervisjon kunne utrede, diagnostisere og behandle pasienter med øvrige alderspsykiatriske tilstander, herunder eldre med angst, psykose og depresjon, og i dette sikre pasientens samvalg.	
VOP	044	Spesifikk klinisk kompetanse	Alderspsykiatriske tilstander - medikamentelle utfordringer - somatiske forhold	Ha kunnskap om medikamentelle og andre spesifikke utfordringer hos alderspsykiatriske pasienter, inkludert medikamentinteraksjoner og somatiske forhold.	

LM ID		TEMA/OMRÅDE	KORT TEKST	LÆRINGSMÅL (jf spesialistforskriftens vedlegg 2)	UTDYPENDE TEKST TIL LM
VOP	045	Spesifikk klinisk kompetanse	Rus - avrusning - abstinens	Selvstendig kunne utrede, diagnostisere og behandle pasienter som trenger avrusning og abstinensbehandling.	I dette ligger å utrede, diagnostisere og behandle pasienter med avrusning og abstinensproblematikk (alkohol, benzodiazepiner, sentralstimulerende rusmidler, opiater og lignende) og i dette sikre pasienten samvalg.
VOP	046	Spesifikk klinisk kompetanse	Legemiddelassistert rehabilitering	Ha kunnskap om legemiddelassistert rehabilitering.	
VOP	047	Spesifikk klinisk kompetanse	Rus og psykisk lidelse og rus - LAR - samvalg	Selvstendig kunne utrede, diagnostisere og behandle pasienter med samtidig alvorlig psykisk lidelse og rusproblematikk, herunder pasienter på legemiddelbasert rehabilitering, og i dette sikre pasientens samvalg.	
VOP	048	Spesifikk klinisk kompetanse	Transkulturelle - samvalg	Beherske differensialdiagnostisk utredning og behandling av ulike spesifikke lidelser og/eller tilstander hos voksne pasienter knyttet til transkulturelle problemstillinger, og i dette sikre pasientens samvalg.	

LM ID		TEMA/OMRÅDE	KORT TEKST	LÆRINGSMÅL (jf spesialistforskriftens vedlegg 2)	UTDYPENDE TEKST TIL LM
VOP	049	Spesifikk klinisk kompetanse	Kultur, etnisitet og religion	Selvstendig kunne utrede, diagnostisere og behandle pasienter med annen kulturell, etnisk og religiøs bakgrunn og psykiske lidelser, og ha kunnskap om hvordan kulturell, etnisk og religiøs bakgrunn kan påvirke og gi følger for samarbeid med pasient og pårørende.	Beherske kunnskapsbasert differensialdiagnostisk utredning og behandling med fokus på kulturelt mangfold, inkludert måter kulturelle og etniske faktorer påvirker pasienters uttrykk for lidelse og psykiatriske symptomer, og hvordan de forholder seg til disse. Dette omfatter også en forståelse av hvordan kultur og migrasjon kan ha betydning for psykiatrisk diagnostikk og behandling, og i dette sikre samvalg".
VOP	050	Spesifikk klinisk kompetanse	Asylsøkere og flyktninger - krig - tortur	Ha kjennskap til psykiatriske følgetilstander hos asylsøkere og flyktninger eksponert for krig, tortur og andre brudd på menneskerettighetene.	
VOP	051	Spesifikk klinisk kompetanse	Selvmordsfare - samvalg	Selvstendig kunne gjennomføre vurdering av selvmordsfare og håndtere suicidfare hos pasienter med ulike psykiske lidelser, og i dette sikre pasientens samvalg.	
VOP	052	Spesifikk klinisk kompetanse	Kartleggingsverktøy - voldsrisiko	Selvstendig kunne gjennomføre vurdering av voldsrisiko ved hjelp av anerkjent kartleggingsverktøy og håndtere økt voldsrisiko hos pasienter med ulike psykiske lidelser. Eksempelvis BVC og HCR-20	

LM ID		TEMA/OMRÅDE	KORT TEKST	LÆRINGSMÅL (jf spesialistforskriftens vedlegg 2)	UTDYPENDE TEKST TIL LM
VOP	053	Spesifikk klinisk kompetanse	Valgfritt fagområde - fordypning	Ha svært god kunnskap (dybdekunnskap) innenfor et valgfritt fagområde.	LIS skal være i stand til fordypning innen et nærmere bestemt fagområde uten å miste helheten av syne når det gjelder tilstøtende fagområder det sammenhengende tjenestetilbudet, pasientens behov og og samvalg. Fagområder kan være både definerte sykdomsgrupper, pasientgrupper og behandlingsmetoder. Eksempler er alderspsykiatri, sikkerhetspsykiatri, spiseforstyrrelser, transkulturell psykiatri. TIPS/nysykeutredning, personlighetspsykiatri, korttids intervensjon døgn, OCD, C/L-psykiatri, affektive lidelser og gruppeterapi.
VOP	054	Annen spesifikk kompetanse – Juridisk arbeid	Lov om psykisk helsevern - etiske aspekter	Selvstendig kunne reflektere over og forvalte etiske aspekter i anvendelsen av Psykisk helsevernloven.	
VOP	055	Annen spesifikk kompetanse – Juridisk arbeid	Tvunget psykisk helsevern - vurdere - fatte vedtak	Selvstendig kunne vurdere og fatte vedtak for pasienter henvist til tvungent psykisk helsevern etter Psykisk helsevernloven.	Gjelder Psykisk helsevernloven kap 3 og 4, alle punkter, 3 måneders vurdering, forlengelse etter ett år, konvertering og bruk av nødrett.
VOP	056	Annen spesifikk kompetanse – Juridisk arbeid	Kontrollkommisjonen - klagesaker	Selvstendig kunne utferdige uttalelser til kontrollkommisjonen i klagesaker, inkludert fremlegging/presentasjon.	

LM ID		TEMA/OMRÅDE	KORT TEKST	LÆRINGSMÅL (jf spesialistforskriftens vedlegg 2)	UTDYPENDE TEKST TIL LM
VOP	057	Annen spesifikk kompetanse – Juridisk arbeid	Sakkyndighetsarbeid	Ha kjennskap til rettspsykiatrisk sakkyndighetsarbeid og gjeldende lovverk.	
VOP	058	Annen spesifikk kompetanse – Juridisk arbeid	Tvungent psykisk helsevern - dom	Ha kunnskap om spesielle forhold knyttet til oppfølging av pasienter med dom på overføring til tvungent psykisk helsevern.	
VOP	059	Annen spesifikk kompetanse – Juridisk arbeid	Nødrett	Ha kunnskap om nødrett.	Nødrett (§17 i Straffeloven), samt §§ 4, 9 og 10 i Lov om Helse og omsorgstjenestene, dvs kunne vurdere behov for anbefaling til sosialtjenesten om å fremme tvangssak etter helse-og omsorgstjenesteloven.
VOP	060	Annen spesifikk kompetanse – Kommunikasjon og undervisning	Tolk	Selvstendig kunne utføre ulike typer samtaler i undersøkelses- og behandlingsøyemed ved hjelp av tolk.	
VOP	061	Annen spesifikk kompetanse – Kommunikasjon og undervisning	Pasient-/pårørendesamtale	Selvstendig kunne disponere og styre en pasientsamtale/ pårørendesamtale.	Formål og med ivaretagelse av pasient-/pårørendeperspektiv, hensyn til rammer (inkludert juridiske forhold som taushets- vs. informasjonsplikt) og tid.
VOP	062	Annen spesifikk kompetanse – Kommunikasjon og undervisning	Strukturert rapportering - samarbeidspartnere	Selvstendig kunne rapportere en klinisk psykiatrisk problemstilling fokusert, kort og strukturert til kollegaer eller til andre samarbeidspartnere.	

LM ID		TEMA/OMRÅDE	KORT TEKST	LÆRINGSMÅL (jf spesialistforskriftens vedlegg 2)	UTDYPENDE TEKST TIL LM
VOP	063	Annen spesifikk kompetanse – Kommunikasjon og undervisning	Kompetanseoverføring og veiledning - primærhelsetjenesten	Selvstendig kunne bidra til kompetanseoverføring og veiledning av helse- og omsorgspersonell i primærhelsetjenesten.	
VOP	064	Annen spesifikk kompetanse – Samarbeid	Samarbeid andre instanser	Selvstendig kunne samarbeide med andre instanser som førstelinjen, politi, barnevern, NAV og andre vedrørende enkeltpasienter.	
VOP	065	Annen spesifikk kompetanse – Samarbeid	Andre profesjoners kompetanse - team - tverrfaglig samarbeid	Ha kunnskap om og anerkjenne andre profesjoners kompetanse og selvstendig kunne delta i et gjensidig samarbeid om enkeltpasienter, samt selvstendig kunne bidra og delta aktivt i forskjellige typer teamarbeid og tverrfaglig samarbeid.	
VOP	066	Annen spesifikk kompetanse – Samarbeid	Spesialisterklæringer - NAV - tilsynsmyndigheter - NPE	Selvstendig kunne utforme spesialisterklæringer til offentlig trygde- og sosialvesen, samt redegjørelse til tilsynsmyndigheter og Norsk pasientskadeerstatning (NPE).	
VOP	067	Annen spesifikk kompetanse – Samarbeid	Kommunikasjon - Samarbeid med pasient-/pårørende	Selvstendig kunne samarbeide med pårørende om utredning, behandlingsvalg og behandlingsforløp.	
VOP	068	Annen spesifikk kompetanse – Samarbeid	Konflikthåndtering	Ha kunnskap om konflikthåndtering og -løsning overfor interne og eksterne samarbeidspartnere.	
VOP	069	Annen spesifikk kompetanse – Samarbeid	Barn som pårørende- karlegging og oppfølging	Selvstendig kunne kartlegge og følge opp barn som pårørende til pasienter med psykisk sykdom.	

LM ID		TEMA/OMRÅDE	KORT TEKST	LÆRINGSMÅL (jf spesialistforskriftens vedlegg 2)	UTDYPENDE TEKST TIL LM
VOP	070	Annen spesifikk kompetanse – Helsefremmende arbeid og sosialpsykiatri	Undervisning - informasjonsarbeid - forebygging	Selvstendig kunne utarbeide og gjennomføre undervisning/generell informasjon om psykiske lidelser hos voksne i et forebyggende folkeopplysningsperspektiv.	
VOP	071	Annen spesifikk kompetanse – Helsefremmende arbeid og sosialpsykiatri	Internasjonale konvensjoner - traktater - menneskerettigheter	Ha kjennskap til relevante internasjonale konvensjoner og traktater og mulige konsekvenser av brudd på menneskerettigheter for psykisk helse i den voksne befolkningen og for den enkelte.	Gjelder særlig Istanbulkonvensjonen, jf Helsedirektoratets retningslinjer for undersøkelse av flyktinger
VOP	072	Annen spesifikk kompetanse – Helsefremmende arbeid og sosialpsykiatri	Mental helse - globalt perspektiv	Ha kjennskap til utfordringer og problemstillinger innenfor mental helse i et globalt perspektiv.	
VOP	073	Annen spesifikk kompetanse – Helsefremmende arbeid og sosialpsykiatri	Barn som pårørende	Ha kunnskap om særlige forhold og utfordringer for barn av psykisk syke.	
VOP	074	Annen spesifikk kompetanse – Ledelse og administrasjon	Prioriteringsforskriftene for psykisk helsevern	Selvstendig kunne vurdere henvisninger i henhold til prioriteringsforskriftene for psykisk helsevern.	
VOP	075	Annen spesifikk kompetanse – Ledelse og administrasjon	Ledelse og administrasjon hos samarbeidspartnere	Ha kjennskap til organisering og ressurser på kommunalt nivå og hos andre samarbeidspartnere innen psykisk helse-området.	

LM ID		TEMA/OMRÅDE	KORT TEKST	LÆRINGSMÅL (jf spesialistforskriftens vedlegg 2)	UTDYPENDE TEKST TIL LM
VOP	076	Annen spesifikk kompetanse – Ledelse og administrasjon	Behandlingstilnærming - nasjonale særtrekk - lokale forutsetninger	Ha kjennskap til hvordan nasjonale særtrekk og lokale forutsetninger kan gi variasjon i behandlingstilnærminger, både ønsket og uønsket.	
VOP	077	Annen spesifikk kompetanse – Ledelse og administrasjon	Lede samarbeid - tverrfaglig og tverrsektorielt	Selvstendig kunne lede tverrfaglig og tverrsektorielt samarbeid om enkeltpasienter.	I dette ligger å kunne lede samarbeid med primærhelsetjenesten og spesialisthelsetjenesten.
VOP	078	Annen spesifikk kompetanse – Ledelse og administrasjon	Faglig refleksjon ift lovgivning, profesjonsetikk med mer	Selvstendig kunne reflektere og forvalte sin faglighet i overensstemmelse med lovgivning, profesjonsetikk, personlig integritet, rolleforståelse og eget verdigrunnlag.	I dette læringsmålet siktes til at det i spesialiteten i større grad enn i andre spesialiteter presses på grenser og engasjement slik at stødig refleksjon rundt og trygghet på egen integritet og posisjon er av særskilt betydning. Vesentlig for oppnåelse av læringsmålet er ukentlig klinisk veiledning.
VOP	079	Akademisk kompetanse	Andre akademiske fag - forskning	Ha kunnskap om relevante fagområder og forskning fra tilstøtende akademiske fag som psykologi, sosiologi og filosofi.	Kunnskap om psykiatriens biopsykososiale forståelsesmodell og ha kjennskap til forskjellige andre disipliner som er relevante for både kliniske utøvelse av faget og for forståelsen av faget, som nevrovitenskap, psykologi, samfunnsvitenskapelige fag.

LM ID		TEMA/OMRÅDE	KORT TEKST	LÆRINGSMÅL (jf spesialistforskriftens vedlegg 2)	UTDYPENDE TEKST TIL LM
VOP	080	Akademisk kompetanse	Forskningsetiske problemstillinger - tvungen psykisk helsevern - samtykkekompetanse	Ha kjennskap til forskningsetiske problemstillinger rundt forskning på pasienter underlagt tvungen psykisk helsevern og/eller manglende samtykkekompetanse.	
VOP	081	Akademisk kompetanse	Sosiokulturelle forhold - forskningsresultater - forskningsprosjekter	Ha kunnskap om hvordan sosiokulturelle forhold har betydning for anvendelsen av forskningsresultater, planleggingen og gjennomføringen av forskningsprosjekter.	
VOP	082	Akademisk kompetanse	Vitenskapsteoretisk grunnlag	Ha god kunnskap om fagets vitenskapsteoretiske grunnlag inkludert fagets historie, forståelsesmodeller, behandlingstilnæringer og fagkritikk.	

Prosedyreliste

Antall repetisjoner angitt under den enkelte prosedyre er minimum antall en lege skal gjennomføre før læringsmålet kan vurderes som godkjent. Det forutsettes at læringen gjennomføres under supervisjon/veiledning og at LIS får tilbakemelding gjennom «underveis samtaler» med veileder. LIS selv registrerer antall repetisjoner han/hun utfører i kompetanseportalen/Dossier. Antall signeringer som skal gis for de ulike læringsaktivitetene/prosedyrer avtales med den enkelte LIS. Dokumentasjon av alle læringsaktiviteter vil fremgå av den enkelte LIS sin utdanningsplan i kompetanseportalen/Dossier.

2

Tabell under gir oversikt over prosedyrer som skal gjennomføres nasjonalt for alle LIS i spesialiteten «Psykiatri (VOP)»:

Koblet til LM			Prosedyre formulert som læringsaktivitet
018	019	021	Gjennomføre grunnleggende psykoterapiveiledning i fht alle typer pasienter fra/i ulike kliniske situasjoner/tjenestoområder i en periode over 3 år - minimum 70 timer. LIS skal opparbeide basale ferdigheter i systematisk psykoterapeutisk samtalebehandling og forståelse av den psykoterapeutiske prosessen og veiledningsprosessen gjennom systematisk, regelmessig veiledning av godkjent psykoterapiveileder.
018	019	021	Gjennomføre psykoterapiveiledning i et langvarig behandlingsforløp på minst 6 mnd for minimum 1 pasient. LIS skal opparbeide basale ferdigheter i systematisk psykoterapeutisk samtalebehandling og forståelse av den psykoterapeutiske prosessen og veiledningsprosessen gjennom systematisk, regelmessig veiledning av godkjent psykoterapiveileder.
018	019	021	Gjennomføre psykoterapiveiledning innen valgfri anerkjent metode i henhold til metodespesifikke definerte læringsmål i en periode over 3 år - minimum 35 timer. LIS skal opparbeide basale ferdigheter i systematisk psykoterapeutisk samtalebehandling og forståelse av den psykoterapeutiske prosessen og veiledningsprosessen gjennom systematisk, regelmessig veiledning av godkjent psykoterapiveileder.

3

Kurs

Tabell under gir oversikt over nasjonale kurs som alle innenfor spesialiteten «Psykiatri (VOP)» skal gjennomføre i løpet av sin utdanningstid:

Anbefalte kurs	
A	Grunnkurs i psykiatri I-IV - kurs

Kursene er koblet til aktuelle læringsmål i kompetanseportalen/Dossier. Oversikt over nasjonale kurs den enkelte LIS kan melde seg på fremgår av nettsiden: <https://spesialisthelsetjenesten.no/lis>

NB!

- I kompetanseportalen/Dossier vil kursets navn vises som læringsaktivitet under ett eller flere læringsmål.
- LIS registrerer at kurset er gjennomført (egenregistrering) og laster opp mottatt kursbevis (URL) i kompetanseportalen/Dossier.
- Når kursbeviset er lastet opp, vil læringsaktiviteten for gjennomført kurs automatisk kvitteres ut alle steder kurset er oppført med samme navn i kompetanseportalen/Dossier.

Vedlegg 1: Struktur i Kompetanseportalen/Dossier

«Psykiatri (VOP)» har totalt 82 læringsmål fordelt på 13 ulike tema/områder i Kompetanseportalen/Dossier:

TEMA/OMRÅDE (Nivå 1 i Dossier) - VOP	
Generell klinisk kompetanse innen ulike tjenesteområder	0/6
Diagnostikk	0/5
Somatisk differensialdiagnostikk	0/3
Biologisk behandling av psykiske lidelser	0/3
Psykoterapeutisk behandling	0/5
Sosiale behandlingstiltak	0/3
Spesifikk klinisk kompetanse	0/28
Annen spesifikk kompetanse – Juridisk arbeid	0/6
Annen spesifikk kompetanse – Kommunikasjon og undervisning	0/4
Annen spesifikk kompetanse – Samarbeid	0/6
Annen spesifikk kompetanse – Helsefremmende arbeid og sosialpsykiatri	0/4
Annen spesifikk kompetanse – Ledelse og administrasjon	0/5
Akademisk kompetanse	0/4

Tabell under viser nivå 1–2 i kompetanseportalen:

Læringsmål som inneholder en/flere prosedyrer er markert med en (P)

TEMA/OMRÅDE (Nivå 1 i Dossier)		LM	KORT TEKST (nivå 2 i Dossier)
Generell klinisk kompetanse innen ulike tjenesteområder	0/6	VOP 001	Kommunikasjon pasient og pårørende
		VOP 002	Mottak - akuttpsykiatriske pasienter
		VOP 003	Akutfase - døgnbehandling og rapportering
		VOP 004	Motta, utrede, diagnostisere, planlegge, gjennomføre, avslutte, rapportere, samvalg
		VOP 005	Tilsyn - pasient i somatisk avdeling
		VOP 006	Personlighetstrekk - somatisk og psykiatrisk samsykelighet
Diagnostikk	0/5	VOP 007	Intervjuverktøy
		VOP 008	Kartleggingsverktøy - psykometriske
		VOP 009	MR - CT - EEG
		VOP 010	Nevropsykologisk utredning
		VOP 011	Psykologiske spesialundersøkelser
Somatisk differensialdiagnostikk	0/3	VOP 012	Somatisk undersøkelse
		VOP 013	Somatisk behandling - komorbiditet
		VOP 014	Somatiske helseutfordringer - livsstilsintervensjoner
Biologisk behandling av psykiske lidelser	0/3	VOP 015	Medikamentell behandling - samvalg
		VOP 016	ECT - samvalg
		VOP 017	Biologiske metoder

TEMA/OMRÅDE (Nivå 1 i Dossier)		LM	KORT TEKST (nivå 2 i Dossier)
Psykoterapeutisk behandling	0/5	VOP 018	Psykoterapeutisk behandling - prosessen (P)
		VOP 019	Psykoterapeutiske prosessen - Veiledningsprosessen (P)
		VOP 020	Psykoterapeutiske metoder
		VOP 021	Psykoterapeutiske metoder (P)
		VOP 022	Psykoedukative metoder
Sosiale behandlingstiltak	0/3	VOP 023	Sosiale forhold - sykdomsforløp og anamnese
		VOP 024	Sosiale intervensjoner - samhandling
		VOP 025	Ambulante arbeidsmetoder
Spesifikk klinisk kompetanse	0/28	VOP 026	Psykoselidelser - samvalg
		VOP 027	Psykoselidelser - nysyke - samvalg
		VOP 028	Psykoselidelser - rehabilitering - samvalg
		VOP 029	Psykoselidelser - rusutløst - samvalg
		VOP 030	Affektive symptomer - bipolar lidelse
		VOP 031	Affektiv lidelse m/ psykose - samvalg
		VOP 032	Depresjoner - samvalg
		VOP 033	Personlighetsforstyrrelser - samvalg
		VOP 034	Angst- og tvangslidelser - samvalg
		VOP 035	Stress- og traumerelaterte lidelser - samvalg
		VOP 036	Somatoforme lidelser
		VOP 037	Tvangslidelser - samvalg
		VOP 038	Spiseforstyrrelser - samvalg
		VOP 039	ADHD - samvalg
		VOP 040	Utviklingsforstyrrelser - samvalg
		VOP 041	Psykisk utviklingshemming - psykiske lidelser
		VOP 042	Demens - samvalg
		VOP 043	Alderspsykiatriske tilstander - angst, psykose, depresjon - samvalg
		VOP 044	Alderspsykiatriske tilstander - medikamentelle utfordringer - somatiske forhold
		VOP 045	Rus - avrusning - abstinens
		VOP 046	Legemiddelassistert rehabilitering
		VOP 047	Rus og psykisk lidelse og rus - LAR - samvalg
		VOP 048	Transkulturelle - samvalg
		VOP 049	Kultur, etnisitet og religion
		VOP 050	Asylsøkere og flyktninger - krig - tortur
		VOP 051	Selvmordsfare - samvalg
		VOP 052	Kartleggingsverktøy - voldsrisiko
		VOP 053	Valgfritt fagområde - fordypning
Annen spesifikk kompetanse – Juridisk arbeid	0/6	VOP 054	Lov om psykisk helsevern - etiske aspekter
		VOP 055	Tvunget psykisk helsevern - vurdere - fatte vedtak
		VOP 056	Kontrollkommisjonen - klagesaker
		VOP 057	Sakkyndighetsarbeid
		VOP 058	Tvungent psykisk helsevern - dom
		VOP 059	Nødrett
Annen spesifikk kompetanse – Kommunikasjon og undervisning	0/4	VOP 060	Tolk

TEMA/OMRÅDE (Nivå 1 i Dossier)		LM	KORT TEKST (nivå 2 i Dossier)
		VOP 061	Pasient-/pårørendesamtale
		VOP 062	Strukturert rapportering - samarbeidspartnere
		VOP 063	Kompetanseoverføring og veiledning - primærhelsetjenesten
Annen spesifikk kompetanse – Samarbeid	0/6	VOP 064	Samarbeid andre instanser
		VOP 065	Andre profesjoners kompetanse - team - tverrfaglig samarbeid
		VOP 066	Spesialisterklæringer - NAV - tilsynsmyndigheter - NPE
		VOP 067	Kommunikasjon - Samarbeid med pasient-/pårørende
		VOP 068	Konflikthåndtering
		VOP 069	Barn som pårørende- karlegging og oppfølging
Annen spesifikk kompetanse – Helsefremmende arbeid og sosialpsykiatri	0/4	VOP 070	Undervisning - informasjonsarbeid - forebygging
		VOP 071	Internasjonale konvensjoner - traktater - menneskerettigheter
		VOP 072	Mental helse - globalt perspektiv
		VOP 073	Barn som pårørende
Annen spesifikk kompetanse – Ledelse og administrasjon	0/5	VOP 074	Prioriteringsforskriftene for psykisk helsevern
		VOP 075	Ledelse og administrasjon hos samarbeidspartnere
		VOP 076	Behandlingstilnærming - nasjonale særtrekk - lokale forutsetninger
		VOP 077	Lede samarbeid - tverrfaglig og tverrsektorielt
		VOP 078	Faglig refleksjon ift lovgivning, profesjonsetikk med mer
Akademisk kompetanse	0/4	VOP 079	Andre akademiske fag - forskning
		VOP 080	Forskningsetiske problemstillinger - tvungen psykisk helsevern - samtykkekompetanse
		VOP 081	Sosiokulturelle forhold - forskningsresultater - forskningsprosjekter
		VOP 082	Vitenskapsteoretisk grunnlag

ENDRINGSLOGG

Versjon	Dato	Kapittel	Endring	Endret av	Godkjent av
1.0	25.11.18	Alle	Dokument opprettet.	E. Arntzen	